10/05/2019

Στα μνημεία της Ποντιακής Λίρας

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Ο πολυτραγουδισμένος Μάιος κατέχει μια ξεχωριστή θέση στην καρδιά και το μνημονικό του ποντιακού ελληνισμού, καθώς το 1994, με απόφαση της Βουλής Ελλήνων, η 19η Μαΐου καθιερώθηκε ως Ημέρα Μνήμης για τη Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου. Φέτος το κεφάλαιο αυτό αποκτά ξεχωριστή σημασία, καθώς συμπληρώνονται 100 χρόνια από τη Γενοκτονία των Ελλήνων της Μικράς Ασίας.

Αυτός είναι και ο λόγος που καθ’ όλη τη διάρκεια του έτους έχουν προγραμματιστεί δεκάδες εκδηλώσεις, σε διάφορες γωνιές της χώρας, κυρίως της βόρειας Ελλάδας.

Με αυτή την αφορμή το περιοδικό free press του ΑΠΕ-ΜΠΕ Πρακτορείο κάνει ιδιαίτερη αναφορά στο κορυφαίο παραδοσιακό μουσικό όργανο των Ποντίων, την ποντιακή λύρα ή «κεμεντζέ». Ένα όργανο με τεράστια συμβολική αξία, φορτωμένο με μνήμες συνδεδεμένες με κάθε στιγμή της ζωής των Ποντίων, τόσο χαράς όσο και λύπης. Αυτό το όργανο-σύμβολο λοιπόν έγινε μνημείο. Στη βόρεια Ελλάδα υπάρχουν τουλάχιστον δύο –εξ όσων γνωρίζουμε– τέτοια μνημεία. Αναπαριστούν ποντιακές λύρες, τεραστίων διαστάσεων.

Το πιο πρόσφατο μνημείο φιλοξενεί ποντιακή λύρα ύψους 4,40 μέτρων και είναι αφιερωμένο στη Γενοκτονία. Είναι τοποθετημένο στην είσοδο του χωριού Ριζό της Σκύδρας, στο νομό Πέλλας. Τα αποκαλυπτήρια έγιναν στις 24 Μαρτίου. Η κατασκευή της φέρει την καλλιτεχνική υπογραφή του Δημήτρη Σεμερτσίδη, ενώ το κόστος κατασκευής της καλύφθηκε από χορηγίες 43 κατοίκων της περιοχής, τον Ποντιακό Σύλλογο Ριζού και το Δήμο Σκύδρας.

Στο βάθρο της φιλοξενούνται στίχοι από τον Ύμνο της Λύρας, γραμμένο από τον ηθοποιό, σκηνοθέτη και θεατρικό συγγραφέα Πολύκαρπο Χάιτα (1901-1987):

Σύρω το τοξάρι μ’ δεξιά, ανοί(γ)ουνταν γεράδες / Παίρνω και σύρ’ ατο ζερβά, κλαινίζω τσι μανάδες.
Σέρνω το δοξάρι μου δεξιά, ανοίγουν πληγές / παίρνω να το σύρω αριστερά, κλαίνε οι μανάδες.

Το πρώτο στη βόρεια Ελλάδα μνημείο με θέμα την ποντιακή λύρα στήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2014, στην είσοδο του χωριού Αλωνάκια, λίγα χιλιόμετρα έξω από την Κοζάνη, και είναι ορατό στους εποχούμενους της Εγνατίας Οδού.

Κι εκεί ο επισκέπτης αντικρίζει μια γιγαντιαία τετράχορδη λύρα. Την φιλοτέχνησε ο Νικόλαος Βασιλειάδης, κάτοικος Αλωνακίων.

Ίσως να υπάρχουν κι άλλα μνημεία με ποντιακές λύρες που όμως δεν... γνώρισαν το φως της δημοσιότητας, αλλά, όπως φαίνεται, δεν θα είναι τα τελευταία. Σύμφωνα με πληροφορίες, κι άλλες περιοχές στη Β. Ελλάδα πρόκειται να στήσουν ανάλογο μνημείο.

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ / Μπάμπης Γιαννακίδης